

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ կը հրատարակուի ամեն շաբաթ օր : — Բաժանորդագրութեան պայմանք են Պոլսոյ և Գաւառաց համար քղրատարութեան ծախսը միասին 50 դրշ : — Վեցամսեայն մէկ քաղորդ Օսմ. ոսկի : — Ձեռքէ կը ծախուի 40 փա-
րայի : — Ո եւ է գիր և նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Տ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ, Ս. Նիկողոսեանի տպարանը, Ֆին
հաներլար Եօզուշու Սաղրը խան քիւ 5 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

— 0 —

Քաղաքական վիճակն իւր անստոյգ և տար-
տամ կացութենէն աղատեցաւ, յորմէ հետէ Ալ-
մանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ երրեակ դաշնակ-
ցութիւնն ունեցաւ գոյութիւն և հաստատութիւն :

Համայն եւրոպիոյ խաղաղութիւնն երաշխաւո-
րեցաւ և ապահովեցաւ : որպէս յայտարարեցին
Նախ Իտալիոյ Նախարարապետ Պ. Բրիտտի, յետոյ՝
Աւստրիոյ Նախարարապետ Պ. Բալնուքի, և ի վեր-
ջոյ Անգլիոյ Նախարարապետ Լորտ Սալիսբորի :

Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վտանգող գլխաւոր
խնդիրն էր պուլկարական խնդիրը : Երբեակ
դաշնակցութիւնն ապահովեց թէ Ռուսիոյ թոյլ
չպիտի տրուի որ ուղած կերպովը վարուի Պուլկա-
րիոյ հետ :

Եւրոպիոյ խաղաղութիւնը վտանգող երկրորդ
խնդիրն է Պրանսայի վրէժխնդրութեան ոգին ընդ-
դէմ Ալմանիոյ : Բայց այս խնդիր արեւելքի հետ
կապակցութիւն չպիտի ունենայ, որչափ ժամա-
նակ Ռուսիոյ և Պրանսայի մէջ յարձակողական և
պաշտպանողական դաշնակցութեան մը հաւանա-
կանութիւնն հեռանայ :

Եթէ Պրանսա ինքզինքը կաղմակերպեալ և

պատրաստ կարծելով, կամ տաք գլուխ Փարիզց-
ւոց յանկարծական բորբոքմամբ Ալմանիոյ դէմ
պատերազմ հրատարակելու դիտաւորութիւնն ու-
նենայ, այդ պատերազմն անտարակոյս փակեալ
պիտի մնայ Պրանսայի և Ալմանիոյ մէջ : և հետե-
ւանքն երկուց ազգաց ճակատագիրն վերջնապէս
պիտի որոշէ :

Բայց Պրանսա պիտի համարձակի՞, առանց
դաշնակցի, նետուիլ ի պատերազմ : քանի որ Ալ-
մանիոյ զինուորական դասն չէ դադարած խորապէս
հաշուելէ և չափելէ Պրանսայի զինուորական զօ-
րութիւնն, և ըստ այնմ իւր զօրութիւնն աւել-
ցընելէ և կազմակերպելէ :

Այժմ իսկ, որպէս 1870 թուականին, հրա-
պարակի վրայ կը լսուին Պրանսայի պատրաստու-
թիւններն : Իսկ Ալմանիոյ մասին կը տիրէ խորին
լռութիւն : և երբեմն քիչ աչքի զարնուած թե-
րութիւններ կը ծանուցուին Ալմանիոյ զինուորա-
կան պատրաստութեանց մասին : Բայց Ալմանիոյ
սովորութիւնն է լռութեամբ դործել և պատրաս-
տուիլ : մինչ Պրանսա իւր ժողովրդեան եռանդն
ու աշխոյժը վառ պահելու համար զանազան հրա-
տարակութեանց պետքեր կը տեսնէ :

Շատ հաւանական է թէ, 1870էն աւելի ան-
գուլթ հարուածի մ'ենթակայ լինի Պրանսա, եթէ
անխորհրդաբար բռնուի պատերազմի ընդդէմ Ալ-
մանիոյ : Բայց ըստ որում Պրանսա առանց Ռու-
սիոյ օժանդակութեան չպիտի կրնայ նետուիլ ի

պատերազմ. և ըստ որում Ռուսիա չի կրնար դաշնակցել Ֆրանսայի, մինչև որ ինքդինքը կարող չի նկատէ Աւստրիոյ, Իտալիոյ և Անգլիոյ միացեալ զօրութեան դէմ ելնելու. բնականաբար ուրեքն խաղաղութիւնն երաշխաւորեալ պէտք է նկատուի Եւրոպիոյ համար մինչև այդ դաշնակցութեան թուականը:

Սակայն Ասիոյ համար եւս երաշխաւորեալ է արդեօք այդ խաղաղութիւն:

Ասիոյ մէջ Ռուսիա և Անգլիա դէմ առ դէմ են Հնդկաստանի խնդրոյ մասին: Ռուսիա հետզհետէ կը յառաջանայ կեդրոնական Ասիոյ մէջ, և միւս կողմէն իւր երկաթուղիներն կը մօտեցնէ Հնդկաստանի սահմանաց:

Եթէ Ասիոյ մէջ Ռուսիա և Անգլիա պատերազմի բռնուին, և կարելի լինի այդ պատերազմը սահմանափակել Հնդկաստանի սահմանաց վրայ. թերեւս կարող լինինք ըսել թէ անմիջական հետեւանք չունենար այդ պատերազմ մեղ համար: Այլ սակայն անկարելի է որ Անգլիա Եւրոպիոյ կողմէն եւս պատերազմ չմղէ ընդդէմ Ռուսիոյ: Այսպէս րազային մէջ, Աւստրիա և Իտալիա եւս չպիտի կրնան անտարբեր մնալ. և թերեւս մինչև մէկ աստիճան մասնակցին պատերազմի գոնաղան շահուց անկալութեամբ, մասնաւոր թէ ոչ Աւստրիոյ և ոչ Իտալիոյ շահերը կը ներեն որ Անգլիա տկարանայ և Ռուսիա յաղթական ելնէ այդ պատերազմէն, որոյ անմիջական հետեւանքը պիտի լինի Ռուսիոյ տարածումն և ընդարձակումն մինչև ի Պալքանս և ի Միջերկրական ծով:

Եթէ Ռուսիա մէկ կողմէն իւր աշխարհակալութիւնն ի կեդրոնական Ասիա ընդարձակելով իւր երկաթուղիներն կը տարածէ մինչև ի սահման Հնդկաստանի, միւս կողմէն Սեւ ծովու նաւահանգիստներն ամրացնելու և նաւատորմին զօրացնելու փոյթն ու ջանքն ձեռքէ չի ձգեր: Արդ որով համար կ'ընէ այդ նախապատրաստութիւններն ի Սեւ ծով, եթէ Անգլիոյ հղօր նաւատորմին երկիւղէն չէ:

Հնդկաստանի սահմանաց վրայ պատերազմի մը սկզբնաւորութեան հետ՝ Սեւ ծովու և Ասիական Թուրքիոյ սահմանաց վրայ եւս անտարակոյս պատերազմի հաւանականութիւնն երեւան պիտի դայ: Անգլիա պիտի փութայ զՌուսիա դարնել նաեւ անոր կողքն, կաշկածի մէջէն:

Ահա այդ պարագային մէջ յայտնի կերեոի Թուրքիոյ գոյութեան ամենամեծ կարեւորութիւնն յաջա Անգլիոյ. և այս խորհրդով 1878 յունիս 4ի գաշնադիրը տեղի ունեցաւ ի մէջ Անգլիոյ և Թուրքիոյ, որ թողուց զԿիպրոս Անգլիոյ, որպէս զի Ասիական սահմանադրիւնը ամբողջութիւնն աւելա-

նելու մասին Թուրքիա ստանայ Անգլիոյ աջակցութիւնն:

Եւրոպիոյ քաղաքական այժմեան կացութեան մէջ կը հաստատուի թէ ոչ միայն Անգլիոյ շահուց համաձայն է Թուրքիոյ գոյութիւնն, այլ և Ալբանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ. քանզի այս երեքին եւս հաւասարապէս փոսակար է եթէ Ռուսիա դրաւէ Եւրոպիոյ ամբողջ արեւելեան կողմը, կամ եթէ դէպ ի հարաւ յառաջ խաղայ:

Եթէ Ռուսիա կամ համապատկերան կազմութիւնն այդպէս ընդարձակի, միւս տէրութիւնք երկրորդական աստիճանը կ'իջնեն. և Ռուսիա կը տիրէ համայն Եւրոպիոյ և Ասիոյ. վիճակ մը որ նոյն խել Ֆրանսայի համար եւս անհանդուրժելի է: Այսպէս անտուճանքով կ'ընանք ըսել թէ այժմ առաւել քան երբէք անհետացած է Ռուսիոյ այդ աշխարհակալութեան երկիւղը շնորհիւ Պիզմարի իշխանին, որ դիտցաւ քաղաքական աշխարհի տարտոմ և անորոշ կացութեան վերջ տալ միանգամ ընդ մշտ:

(Շարունակելու է)

ՀԱՄԱԿԱՆԻ

— 0 —

Ե.

Բարեկամ,

Օրուան խնդիրն է Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարականը, որ իւր հետ բերաւ հիւանդութիւնը. Ն. Սրբազնութիւնը բժիշկներու ձեռօք կը դարձանուի, որք արդիւած են կարգաւ, գրեւ, խօսիլ: Հրաժարականի խնդիրն ալ կարծես մի և նոյն վիճակն ստացած է: Պետական Խորհրդոյ Բարձր. Նախարարին և Վսեմ. Պէյլիկի պէյի յանձնուած է Ն. Սրբազնութեան հրաժարման տեղի տուող պատճառներն ըննել, սակայն տակաւին սկզբնաւորութիւն չէ եղած: Վարչական դործերը ծանրացած են Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդին վրայ որ կը դործէ աջակցութեամբ Կրօն. Ժողովոյ: Նաւապետը բացակայ եղած միջոցին նաւատիկներն պէտք է արի ըլլան: Պատրիարքական նաւ ալ ծուռի վիճակի մէջ է, Փոխանորդ և Կրօն. Ժողով շատ անգամ կը հաւաքուին ընթացիկ դործերը տնօրինելու համար: Սակայն բուն խնդիրն այս չէ. Պատրիարքական խնդիրն անստոյգ վիճակի մէջ է. օգտակար չէ երկար առնել այսպէս մնալը, պէտք է դարձանել զոյ՛ս օր առաջ. ապա թէ ոչ հետեւանք ցաւալի կըլլայ:

Կարդացիր բարեկամ, Կրօն. Ժողովոյ մէկ որոշումը որ Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնորդէն անդէկու-

Թիւն կը խնդրէր թէ՛ ստոյգ է որ տեղւոյն երես-
փոխանութիւնը որոշած է հինաւուրց գերեզմա-
նատան հիւսիս ոյն կողմին վրայ կալուածներ շի-
նել: Եթէ ստոյգ է եղեր, մեծ պատասխանատու-
թեան պիտի ենթարկուի Զմիւռնիոյ Ս. Առաջնոր-
դը որ իբրեւ եպիսկոպոս չէ՛ արգելէր մէյն շինու-
թիւնը, բայտ որում հակառակ է եղեր Եկեղեցւոյ
օրինաց: Կը տեսնես բարեկամ՝ որ ժամանակէ մը
ի վեր կեդրոնը չափէն աւելի հեաաքրքրի Զմիւռ-
նիոյ գործերէն և կարծես կեդրոնը խոշորացոյցով
կը դիտէ Զմիւռնիոյ մէջ կատարուած ամեն ա-
րարքները: Զմիւռնիոյ Երեսփոխանական Ժողովը
կորոյշէ տարեկան 250 ոսկի եկամուտ լերող վալ-
ուածներ կառուցանել գերեզմանատան մէկ մա-
սին վրայ, հանելով ոսկերտութիւն մեռելոց հաճու-
թեամբ իրենց տէրերուն:

Տրապիզոնի մէջ Եկեղեցին կը փլցնեն և վրան
չէնք կը կառուցանեն, գերեզմանատան ոսկերները
հանելով, շէնք կը շինեն: սակայն կեդրոնը ան-
տարբերութեամբ կը դիտէ: Բերայի գերեզմանա-
տան շուրջը կը պահեն կը շինուին, այնպէս որ ե-
թէ ատենց տակը փորես, անհամար ոսկերներ պի-
տի գտնես: Կեդրոնը այս ամենը լուծութեամբ կը
դիտէ, իսկ երբ Զմիւռնին կընէ մը և նոյն բանը,
կեդրոնը կը յուզի, կը վրդովի և բացառութիւն
կը պահանջէ վիճակին Եպիսկոպոսէն: Եթէ արդա-
րութիւն կը փնտռէ մեր նախանձայշլ կրօն. Ժո-
ղովը, ինչո՞ւ չփլցնէր Տրապիզոնի շէնքերը: Ինչո՞ւ
չփլցնէր Բերայի գերեզմանատան շէնքերը: Ս.յս
թաղին Քարոպէր՝ Արժ. Ներսէս վարդապետ որ
կրօն. Ժողովոյ շերտ նախանձախնդիր անդամնե-
րէն մին է, ինչո՞ւ չաշխատիր փլցնել այդ շէնքե-
րը որք ա՞նձ են գերեզմանատան սրբութիւնը
և որք անշուշտ Արժ. Քարոպէս խղճին վրայ ծան-
րացած են... Այսպէս ենք մեր բարեկամ, մեր
աչքին գերանը չենք հաներ, օտարին չիւղը կը
փնտռենք... ո՞վ ժամանակ. ո՞վ բարք:

Եւ, Հայաստանի մայրաքաղաքը իւր Առաջ-
նորդն ընտրեց վերջապէս. Գեր. Վահրամ Եպիս-
կոպոս Մանկունի որ արդէն կը ճանչէր վարին
Եջմիածնէն, կոչեցաւ յԱռաջնորդութիւն Կարնոյ:
Այս բնորութիւն օգտակար պիտի լինի՞ Կարնոյ.
չգիտեմք. սակայն կըսեն թէ Մանկունի Սրբազան
փորձառու և կեղեցական մ'է. Պօլսէն աւելի Հա-
յաստանը դիտէ, անոր վերքերը մօտէն քննած է.
մանաւանդ որ Կարնեցւոց քապիկն կարօտ չլինելով
կարող է մը քանի տարի խաղաղ պաշտօն վարել:
Կը մաղթեմ որ այսպէս լինի:

Եւ, ինչ կըսես Գեր. Նար-Պէյ (Լուսինեան)
արքեպիսկոպոսի նամակին որ հրատարակուած է,
Ալէեքէի մէջ. սպասէ դալ անդամ:

սո՛ւր

13 Նոյեմբեր 1887

Կ. Պօլս

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

— 0 —

Կոյս. կառավարութիւնը տեսնելով որ Թըր-
քական ամիրան հեազհետէ նուազելու վրայ է եւ-
րոպական հրապարակներուն վրայ ուր առաջին
տեղը կը դրաւեր, ձեռնհաս պաշտօնատան ու-
չագրութիւնն հրաւիրած է առ այս, հրամայելով
որ քննուին և ընդունուին այնպիսի միջոցներ որք
Թուրքիոյ այս կարեւոր և հարուստ արտադրու-
թեան նուազումն արգելուն: Այս հրամանի վրայ,
Առեւտրական նախարարութիւնն՝ ամիրան արտադ-
րող դիւսաւոր վայրերու առեւտրական սենեկաց
կարծիւն հարցուցած է:

— Աթէնքի օսմանեան դեպան Փէրիտուն պէյ
անցեալ շաբաթ զիշեք շքեղ հացկերոյթ մը տը-
ւեր է որուն ներկայ գտնուելը են Յունաստանի
նախարարապետ Պ. Թրիքուրի, արտաքին դործոց
նախարար Պ. Տրախումը՝ իւր կնոջ հետ, ռուսա-
կան դեսպան Պ. Բօղոֆ, անգլիական դեսպան Պ.
Ռըմզոյտ ու կիսն, աւստրիական դեսպան Պ. Բո-
ղէք ու կիսն և Եսրկիոս Թադաւորի Թիկնապազ
Պ. Հաճի Բեդրօ իւր դստեր հետ:

Սեղանէն յետոյ, ցայգահանդէս մը տրուելը
է որուն ներկայ գտնուելը են հելլենական բոլոր
նախարարք, Աթէնքի դեսպանը և բարձրաստիճան
անձինք:

Անգլիական դեսպանուհին յանուն Փէրիտուն
պէյի հիւրընկալել է բոլոր հրաւիրեալներն, իւր
տան տիրուհի:

— Վերջին հոկտեմբեր ամսոյ մէջ Բէթիլի վա-
ճառմանց գումարը կը հասնի 142,000 օսմ. ոսկե-
ւոյ, մինչ նախորդ տարւոյ մի և նոյն ամսոյ վա-
ճառմանց գումարն էր 120,000 ոսկի:

— Լեվենդ Հէրըլտ զրոյց մը կը յիշէ թէ Պուլ-
կարիոյ ռուսասէր կուսակցութեան պէտ Պ. Տրա-
կան Զանքոֆ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի բա-
ւական ժամանակէ հետէ, հանդայն գործերէ բո-
լորովին ձեռք քաշելով, պիտի երթայ Մոսկուա
ընակել ուր 4000 ռուբլի հանգոտեան թոշակ յատ-
կացուցած է նմա ռուս կառավարութիւնը:

— Ադրիանուպոսոյ զօրաւանակին տրուած իւղը
տարրալուծուելով Սպարապետի Դրան առողջա-
պահական ճիւղին կողմէ, տեսնուել է որ իւղի
հետք ընաւ չպարունակէր, կըսէ Մօնիթէօս: Այդ-
խարդախեալ իւղը կը պատրաստուի եղեր Պոլսոյ
Պալ-Դաբան Թաղը և անոր բաղադրութեան ծա-
ռայող նախնական նիւթն է ճրագու, զոր ար-
ուեստական կերպիւ կը ներկեն:

— Պէրոթ քաղաքը կաղով լուսաւորելու ար-
տօնութիւն ստացող ընկերութեան աշխատութիւնը
առաջ կը տարուին:

Պօլսոյ, Իւսկիւտարի, Գատրգիւղի, Ագրիա-
նուպօլսոյ և Պրուսայի համար եւս նմանօրինակ
արտօնութիւն ստանալու մեօք խնդրագրեր մա-
տուցուած են Բ. Դրան:

— Ռուսիոյ կայսրը և կայսրուհին Քօչէնհակէն
Պէրլին երթալով և Կիյեօմ կայսեր ու Պիլմարք
իշխանին հետ տեսնուելով և 24 ժամ մնալով
անդ, Կաչինայի պալատը վերադարձան:

— Ֆրանսայի նախարարութիւնը հրաժարեցաւ
և նոր նախարարութիւն մը կազմուելու վրայ է:
Քաֆարէլի և Վիլսօնեան խնդիրը (պատուա-
նշանի դողութիւն) որ դատաւորանի ենթարկուած
է, պատճառ եղաւ Հանրապետութեան նախագահ
Պ. Կրէշլիի հրաժարման: Սա Հանրապետութեան
և Մերակոյտի նախագահներուն յայտարարեց թէ
որոշած է հրաժարական տալ, և թէ հարկ է դու-
մարել Վեհաժողովն (Մերակոյտի և Երեսփոխա-
նութեան Համագումար ժողովն) ընտրելու համար
Հանրապետութեան նոր նախագահը:

— Սեւանիկ քաղաքը կաղով լուսաւորելու արտօ-
նութեան շահագործման ընկերութիւնը վերջնա-
պէս կազմուել է ի Լոնտոն, իրը օսմ. ընկերու-
թիւնն է. Պօլսոյ մէջ բաժնեթուղթը չափաւ հան-
ուին:

— Տէրքոսի ջուրը՝ Ռամիշ Զիֆթիլիկի ճամբով
Պօլսոյ կողմն անցունելու համար աշխատութիւնը
սկսան շարաթ օրը:

— Մօֆիա 16 նոյ. կը ծանուցանէ թէ Օսմ. Պան-
քային կողմէ վերջերս Կայս. կառավարութեան ե-
ղած փոխառութեան գումարը— շուրջ 30,000
ոսկի— պիտի հատուցուի Այալընի նահանգին սըն-
տուկէն:

— Կատղած շունէ խածնուած զինւորական
մը այս օրերս Զօէրոս փաշայի ներկայանալով,
դարմանուած է բաթթեօնեան դրութեամբ:

— Մօֆիա 16 նոյ. — Երէկ, նախարարաց խոր-
հուրդն որոշեց կարգադրել Արեւելեան Բուլմէլի
կողմէ Բ. Դրան վճարելի հարկն: Այս հարկի վճա-
րումը պիտի սկսի յառաջիկայ յունուար 1ին:
Յետեւեալ մասը պիտի հատուցուի տարեվճարով:

Այս կարգադրութիւն առժամայ է մինչեւ
որ Աղգային ժողովոյն հաղորդուի:

Մօֆիա 16 նոյ. — Այսօր հարցում մը ուղ-
ղուեցաւ Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ թէ կառա-
վարութիւնն ի դատ պիտի կոչէ՞ 1886 օգոստ. 9ի
պետական հարուածին հեղինակները:

Մօֆիա 18 նոյ. — Սթրանսքի նախարարը ծա-
նոյց կղէմէս մետրապօլիսին թէ տեղւոյն սինօդի
գումարումը, զոր ի նիստ հրաւիրած էր, ապօրի-
նաւոր է և թէ անոր տալիք բոլոր որոշումները
չեղեալ պիտի նկատուին, վասն զի Ֆէրտինանտ
իշխանը միայն իրաւունք ունի պատուոյ նախագահ

լինել այդ սինօդին որոյ գումարումը զեկուցուած
չէ ն. Բարձրութեան:

Մօֆիա 19 նոյ. — Այս առաւօտ Սլիւնիճայի
յաղթանակի տարեդարձին առթիւ գոհարանա-
կան աղօթքներ մատուցուեցան: Քաղաքը զար-
դարուած էր դրօշակներով:

Մօֆիա 19 նոյ. — Կառավարութիւնը նորանոր
ձերբակալումներ պետի կատարէ: Կսւղէ: ձեռք
անցունել գաղթականներ որք Պուլկարիա վերա-
դարձած են և «օտար գործակալներ» որք կաշ-
խատէին ապստամբութիւն յառաջ բերել ի Բու-
մէլի: Ուստի խնդրած է հիւպատոսներէն՝ իրեն
հաշտուել անուոնքն այն օտարականաց որք ար-
ձանագրուած են հ'ւ. չառոսարանաց մէջ: Հիւպա-
տոսը մերժեցին կառավարութեան այս խնդիրը:

Մօֆիա 20 նոյ. — Հակառակ ուրիշ կողմէ հե-
ռադրուածին, սերպօ-պուլկար սահմանադրութիւնը
փակուած չէ: Մինչեւ իսկ ստոյգ աղբիւրէ կը տե-
ղեկանանք թէ, քիչ օրէն՝ սերպիական կառախումբ
մը պիտի կրնայ սահմանադրութիւն անցնիլ և Զա-
րիպրոտ դալ բանելու համար երկաթուղւոյ մնաց-
եալ մասին վրայ, ցաւարտումն դժին շինութեան:

Փիլիպէ 20 նոյ. — Կը հաւաստեն թէ նախկին
հարկւրագետ Պօյանօֆ, պետն այն աւաղակախմ:
բին որ Էսկի-Զաղարայի մէջ յարձակում մը փոր-
ձած էր, և սորա ինն արբանեակը՝ յաջողելով օս-
մանեան սահմանադրութիւն անցնիլ, անձնատուր ե-
ղեր են Մուսթաֆա փաշայի եշխանութեանց: Ա-
սոնք զէնքերն ին առնելով Կ. Պօլիս դրկած են զայնս:

Մօֆիա 21 նոյ. — Դրնովայի գաւառակին մէջ,
ի Կոնիա Ռահօֆիճա, մեծ հրդեհ մը ծագելով
միտիւր դարձուց նամակատունն ու հեռագրատունն
և երեսունէ աւելի տուններ:

ՌՈՏՈՍԹՈՑԻ ՄԿՐՏԻՉ ԷՖԷՆՏԻ ՊՅԱՃԵԱՆԻ

ԱԶԱՏՈՒՄԸ

Ռոտոսթոցի Մկրտիչ էֆ. Պոյաճեան որ աւա-
ղակաց ձեռքը դերի ինկած էր, հրաշիւք իմն ա-
զատեցաւ առանց դրամ վճարելու: Աւաղակը 1000
ոսկի պահանջած էին իւր եղբորորդիէն, որ սա-
կայն յաջողեցաւ 800 ոսկիի իջեցնել սոյն գումա-
րը, պայմանաւ որ եթէ երեք օրէն չբերէ, աւա-
ղակը իրենց գերին պիտի սպաննեն: Ասոնք հով-
ուի զանգաւ մը յանձնեցին անոր, որուն կցուած
էր երկայն չուան մը, որպէս զի զանգակի ձայնով
իւր ներկայութիւնը իմացնէ: Ժամագրութեան
համար որոշեցին առաւօտեան ժամը 10: Եղբորոր-
դին քաղաք երթալով դործը իմացուց Պոյաճեանի
ամուսնոյն, որ իւր տունը և գոհարեղենները դը-
րաւի դնելով 500 ոսկի հայթայթեց: Երիտասար-
դը ոստիկանութեան իմաց տալով տարաւ 500 ոս-
կին: Քանի մը ժանտարմաներ և զինեալ գիւղա-

ցինքն անոր ետեւէն դացին։ Այս միջոցին Միւ-
րէֆթէյի Գայմադամ Յակոբ Էֆէնտի Նուրի փա-
շայի հրամանաւ աւազակները հալածելու ելած էր
14 ոստիկաններով։ Նուրի փաշա եւս կէլիպօլուէն
800 զինուոր և բազմաթիւ ոստիկաններ զրկած էր
աւազակները սլաշարելու համար։ Յակոբ Էֆէնտի
յաջողեցաւ աւազակաց ուրջը գտնել և յետ երկար
խուզարկութեանց պատահեցաւ երեք աւազակաց
որք հրացան պարպեցին վրան։ Ոստիկանք եւս
պարտաւորեցան պատասխանել։ Մէկ ու կէս ժամ
վերջը աւազակաց մին սպաննուեցաւ։ ուրիշ մը որ
պէտքնին կը կարծուէր ծանրապէս վերաւորուե-
ցաւ։ Երրորդն ալ վերաւորուելով, ոստիկանք
ձերբակալեցին զայն և անտառին մէջ պառկած
գտան որ կ'աղաղակէր «Հայ գերին ես եմ, իմ վը-
րաս հրացան մի պարպէք»։ Յակոբ Էֆէնտի վեր
վերցուց խեղճ Պոյաճեանը, որ ինճէքէյ և անտի
Ռոտոթթոյ տարին ի մեծ ուրախութիւն իւր ըն-
տանեաց և բոլոր բարեկամաց։

ԳԻՏԱԿԱՆ

— 0 —

Բ.

ԸՆԴԱՐՄԱՆ ՈՒՄ

(Եւր. Գ. 3262 Թէ-Է)

Մի ուրիշ տեսակ ընդարմանալ եւս կայ որ
բնական տեւողութենէ երկար տեւողութիւն մը
ունենալուն համար կարելի է անուանել զայն Է-
րաթիզմ (caralépsie lethargique)։ այս
փոստաւոր ախտը մարմնոյ մեռեալի մը բոլոր
հանգամանքները ընծայելով շատ անգամ տխուր
դէպքերու տեղի կուտայ։ Մորթը պաղ, աչերն
անփայլ, զարկը անզգալի և չնչառեւորութիւնը
կարծես բոլորովին դադրած է, եթէ բերանը սա-
ռոյցի կտոր մը դնես երէք չաղդեր, և կենաց
բոլոր պաշտօններ դադրելով մարմինը դիակի կա-
տարեալ նմանութիւն կ'ստանայ։

Մի քանի տարի առաջ Սպանիոյ մէջ տեղի
ունեցած դէպքի մը պատմութիւնը գնահատել
կուտայ այն մեծ վտանգը զոր մեռեալ մը կար-
ծելու մէջ կը կայանայ և որ շատ անգամներ բը-
ժիշկներ իսկ կը խաբուին... Թողունք օրիորդը
ինքը խօսի որ այս ախտին վերջապէս, զոհ գնաց։

«Ձիւ մեռեալ կարծեցին...» վշտակիւր ըն-
տանեացս արտասուելը կը լսէի, լսեցի խօսնայրիս
հեծեծանքը և վերջին միաս բարեւն։ քոյրերս ի-
րենց վերջին համբոյրը տուին և դադարէս որ բաց
էր, գոցեցին և բժիշկիս խորհրդին վրայ յուղար-

կաւորութիւնս յետաձգեցին։ Երեք օր մեռելոց
յառուկ անկողնոյ մէջ ի տես մնացի։ Երեք օր սգա-
լի ընտանիքի մը ամենաստիւր և սրտակտոր ճի-
շերն լսել... ամենավորը շուկներն իսկ կը լսէի,
քանի քանի անգամներ ջանացի շարժիլ, պոռալ,
շունչ մ'առնուլ այլ ի զուր ջանք, բացարձակ
անկարելիութիւն կար... ֆիզիկապէս մեռած
էի միայն խողովութիւնս և իմացականութիւնս գոր-
ծոն վիճակ մ'ունէին։ աւաղ ես ինքզինքս կը
տեսնայի որ կապրիմ, ո՛հ որպիսի անձկութիւն և
որպիսի տանջանք զիս կը տառապեցնէր։

«Չորրորդ օրը բժիշկս իւր երկու օգնական-
ներով այցելեց, կրկին և կրկին քննեց, քանի քա-
նի անգամներ արտեւանունքներս աչացս դուռնե-
րուն շինելով ըսաւ — «Բերեցին անզգայ և անթա-
փանցիկ, ընդհանուր պաղութիւն, կապոյտ դէմք,
մարմնոյն վրայ կանանչ բիծեր։ ասոնք դիակի մը
տարաբաղադրութեան սկզբնաւորութիւնը ցուցը-
նող նշաններ են, այսօր պէտք է թաղել» —, ըն-
տանիքս զիս թողնով դուրս ելան, յուղարկաւոր-
ութեանս պատրաստութիւններն տեսնալու հա-
մար։ Յայնժամ զիս պատանգեցին և դադարի մը
մէջ իջեցուցին, դադարս դամբելու համար՝ մաւր-
ճին զարնելու ձայնը կը լսէի։ այս ամենասարսա-
փելի վայրկեանին ես մէկ բան միայն կը մտածէի և
բոլոր ճիգս կը թափէի կենաց ամենավորը նշան
մը արտայայտելու համար, ո՛ր Աստուած իմ միշտ
մի և նոյն անկարելիութիւնս...»

«Ինքզինքս կը միտարէի մտածելով թէ՛ Աս-
տուծոյ մէկ կամքն է այս, և ասոր համար ջերմ-
բէն կ'աղօթէի։ Ձիւ եկեղեցի տարին, դադարիս
շուրջը մոմերը կը վառուէին, քահանայք ննջեցե-
լոց աղօթքը կը կարդային։

«Մի ժամ յետոյ մեռելաթաղք զիս փոսը ի-
ջեցուցին։ առաջին թիակ մը հողի դադարիս բա-
խելու խուլ ձայնէն բոլոր մարմինս սարսուաց ու
շարժուեց, պօռալու քաջութիւն մը ստացայ։

Հոս կը զետեղենք Էրաթիզմ պատմութիւն մը
որ համայն գիտական աշխարհի ուշն գրաւած է։

«22 տարեկան Թրանսուա-Պուշ անուամբ երի-
տասարդ մը որ դեռ նոր մտած էր Տրակօն կոչուած
զինուորական խմբի մէջ, ծայրահեղ պատուոյ և
բարոյականի նախանձախնդիր էր։ Իւր ծննդավայրը
յիշելով, միշտ տխուր և լռին էր։ Իւր ընկերներէ
ծաղրուելով և թշնամանուելով, և մանաւանդ յա-
նիրաւի իւր յիսնապետէն պատժուելով ընդար-
մանման վիճակ մ'ունեցաւ։ Կենաց երեւոյթներն
տակաւ առ տակաւ սկսան տկարանալ, զգայնու-
թիւնը, մտաւորական կարողութիւնը և կամայա-
կան շարժումներն անհետացած՝ կոնակի վրայ տա-
րածուած էր արտեւանունքները փակ այլ մշտն-
ջենական շարժման մէջ էին, աչաց գունտերն դէ-

պի վեր ուղղուած ո՛ր և է շշուկ չէր լսէր, թմրուկի և ականջին մօտ պայթեցուցուած ատրճանակի ձայնը աղղեցութիւն մը չըրին։ Անդամներն իրենց ունեցած դիւրքի մէջ անշարժ կը մնային, ի վերջոյ մկնային տկարութիւնն աւելնալով անդամներն կամաց կամաց և անդադարապէս վար կիջնային մինչեւ որ անկողնոյ վրայ իյնային։ Հակառակ այնքան ջանից կզակը չկրցին բանալ, ջնշառեւտրութիւնը և չըջառութիւնը զոյալի դանդաղութիւն մը ունէին, այլ և այլ գրգռիչ միջոցներ գործածելով որպէս խարան (viscatoire), սրտում (douche) մազնխահանութիւն չկարողացան զայն սթափեցնել, նաեւ ողնայարի սիւնի վրայ բամբակախարան (moxa) վազեցին և ոտքերուն ասեղ խօթեցին, այլ անօգուտ, միայն այս գործողութեանց միջոցին հիւանդին երեսն սկսած էր կարմրել և փշտակիր շէկու մը պէս կնճռառեւ ձեռներն և ոտքերն իրարու ետեւ վեր կը բարձրացնէր, այս բարձրացած ոտներն եթէ մէկը բռնէր կսկսէին արագարար շարժիլ բռնող ձեռաց մէջ։ Այսպէս ժամանակ մ'անցնելէ վերջը երբ չըթանց վրայ ուտելիք գնէին, խիտն բերանը կը բանար և առանց դժուարութեան զայն կրնդունէր։ Ամէն օր գրեխներու (lavement) միջոցաւ կը սնուցանէին, հակառակ սրարագայի մէջ նօթութենէ կը մեռնէր։ Այսու հանդերձ վեցամսուայ ժամանակամիջոցի մէջ անանուր շատ վատ կեանքով տեղի ունեցած էր, արտաքուստ տան օրն անգամ մը տեղի կուեննար, ամբողջ մարմինը սեռ և իթթած մասերով ծածկուեցաւ, հիւսուածներն և մարմն թուլացան, ընդարմամման յատուկ կարծրութիւնը անհետանալով մարմինը ամենաղղուելի գարշահոտութիւն մը պատեց, երբ ամէն օր անկոյս մօտաւոր մահուան կ'ապասէին, ընդարմացեալն յանկարծ աչերն բացաւ և անունը խնդրեց, ընդհանուր բարեկիտում մը եղած էր, խիտն ամենամեղաբար կեւախորհրներու հետ ոյժի դեղեր մատուցին և մի քանի օրուան մէջ իւր առջի վիճակն սկսաւ գլուխով։ Պաշտօնա-Պուշ իւր եօթն ամսուան հիւսուցութեան մէջ անցած ու գարձածէն բան մը չէր յիշեր...

Այս պատմութենէ կը տեսնուի որ ընդարման ման գլխաւոր յատկութիւններէն մին զգայնութեան և յիշողութեան կատարեալ խանգարումն է։

Մի ուրիշ տեսակ ջղային հիւանդութիւն եւս կայ որ թէ խոր թմրութեան և թէ ընդարմանման անտանջաններն ի յայտ ածելով առերեւոյթ մեռեալն մը դիւրքն կ'ընծայէ։

Այս անտի հարուածներու տեւողութիւնն առաւել կամ նուազ երկարատեւ են, կամայական շարժմանց անկարելիութիւնը ընդհանրապէս խել

մը գործարանաց թմրութեան կը միանայ, ակտանջանաց նոյնութեամբ հանդերձ այս ճիշդ ընդարմանում չէ, դիւրքի գոց և անդամներ ընող մանկան մը անդամներուն նման թոյլ կը լինին, բայց և այնպէս խոր թմրութիւն մ'ալ չէ, որովհետեւ խողովակներ և զգայնութիւնը գործուն են։ Այս վիճակը կարելի է անուանել «սրտում» ընդարմանում կամ գանգային գործարանաց վայրկեանական անկարողութիւն որ կամայական շարժմանց և բազում գործարանաց նախագահէ։ Այս տարբերակ հիւսուցութեան բազում օրինակներ կան որոնց ամենաշահագորգուններէն մի քանին աստ պիտի թուեմք։

(Շարունակել)

Բժ. Կ. Յ. ՓԱՇԱԵԱՆ

ԱՐԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը շարաթէ մը ի վեր հիւանդ է և կը գարմանուի ի ձեռն Տոբթէօր Խօրասանճեան, Տոբթէօր Մորթման և Տոբթէօր Այլթունեան էֆէնալներու։ Ն. Սրբաղնութեան արդիւնած է գրել, կարդալ և խօսիլ։

Կարինէն Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Գեր. Վահրամ Խոյսեկոյոս Մանկունի Կարնոյ Առաջնորդ ընտրուած է։

Սակայն Գեր. Վահրամ Խոյսեկոյոս հրաժարեր է անձնական տկարութեան պատճառաւ, գիտել տալով թէ Կարին իւր Խոյսեկոյոսն ունի որ է Գեր. Մաղաքիա Խոյսեկոյոս Օրմանեան, հետեւաբար ուրիշ Խոյսեկոյոսի մը ի Կարին զրկուիլը եկեղեցւոյ օրինաց համաձայն չէ։

Կիւմանանք թէ Բարձր. Սրբիֆի փաշա և Վսեմ. Պէյլիկէի պէյ Նախարարաց խորհրդոյ որոշման համաձայն Ս. Պատրիարք հօր հրաժարման տեղի տուող պատճառներուն քննութեան ձեռնարկեր են հինգշաբթի օր։

Կը լսեմք թէ Բաղ. Ժողովոյ ընտրութեան օրինաւորութիւնը հաստատող Երեսօխմանական հանրագիրը որ 68 ստորագրութիւն կը պարունակէ, Տաճկերէնի թարգմանուելով Բ. Իրան մատուցուեր է։

Նոյնպէս կը լսեմք թէ Պօլսոյ ընդհանուր դատախազը Խիզանի Աստուծապետաց ընկերութեան կանոնադրի մի քանի յօդուածոց վրայ բացատրութիւն պահանջեր է։

կրօն. ժողովը երեկ վերադարձան դռնաբերելով ինչ ինչ անօրինութիւններ ըրած որոց մէջէն հետեւեալներն հրատարակել հարկ կը համարենք:

1. Ի՞նչ անաստի վանահայր Պողոս եպիսկոպոս հրաժարած լինելով, ժողովը մերժեց նոյն հրաժարականը և որոշեց դրել իրեն որ իւր պաշտօնը շարունակէ:

2. Ժողովն տեղեկանալով որ Խարբերդի առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան վիճակին վանական դորձոց կը շարունակէ միջամտել հակառակ Ս. Պատրիարք Հօր և կրօն. ժողովոյ հրամանին, վերջին անգամ հրամայեց հեռադրաւ Տ. Ղեւոնդ եպիսկոպոսի որ այն օրինակ միջամտութենէ դադարի:

3. Պատրիարքական Գեր. Փայանորդը ի Բուժանիա բնակող աղգայնոց վիճակին վրայ ընդարձակ տեղեկագիր մը ներկայելով, ժողովը որոշեց սոյն տեղեկագիրը նկատողութեան առնուլ յառաջիկայ նստին ի ներկայութեան Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի: Տեղեկագիրը կըսէ թէ ի Բուժանիա Հայք 1000 տուն, 7000 բնակիչ, 21 եկեղե-

ցի, 21 քահանայ, 10 ծաղկոց և 300-350 ուսանող ունին:

4. Ժողովը տեղեկանալով որ Կիլիկիոյ վիճակաց մէջ Բողոքականութիւնն ու Պապականութիւնն սկսած է ծաւալիլ, որոշեց Ամեն. Ս. Կաթողիկոսին ուշադրութիւնն հրաւիրել:

5. Ժողովը խմանալով որ Բաղէշի Ղուծիկ դիւղէն ճէնկերեան Համբարձում անուն աղղային մը ի կենդանութեան իւր ամուսնոյն դադանի պըտակուած է ուրիշ կնոջ մը հետ քահանայի մը ձեռամբ, այն պատկը չեղեալ նկատեց և որոշեց հաղորդել զայն Բաղէշի Գեր. Առաջնորդական Տեղապահին, որ արդէն պատժած է պատկադիր քահանան: Այս վերջինն քահանայադուրծելէ դադարած է:

6. Ժողովն որոշեց ազդարարել Գուղիունձուրի Թաղ. Խորհրդոյ որ Եկեղեցին պահպանելու և ամեն վտանգէ ապահովելու համար պէտք եղած զգուշութիւնն ի դուրծ դնէ:

— 23 —

— 22 —

«Ձեռ գիտեր լնչոյն յայտնեմքեզ իմ որով «ուրախութիւնը, գրեթէ անգոր է սրտիս թարգման լինելու, աւելի ոչ այն լայն ճակատով համբոյր մը դրոշմելու անկարող եմ... բայց փառք Աստուծոյ շատ գոհ եմ որ քու վրայ տեղեկութիւն մը կրցայ առնել և այժմ կրնամ ալ քեզ հետ խօսիլ: Քիչ ժամանակն անտեսելու և աչերդ համբուրելու սիրտի պատրաստութիւն»:

«Կ. Պօլիս դաղթիւնն ի վեր կ'աշխատի քու վրադ տեղեկութիւն մ'առնել: 4-5 տարի շարունակ աշխատեցայ, ամեն կողմ դիմեցի այլ ի զլուր և ոչ մի տեղեկութիւն ստացայ, ինչ և է, Աստուած այս օրումն համար անօրինած է եղեր: վերջապէս տնցեալ օր էր, բաղդաւոր օր մ'էր, իջմիածնայ Սիւնհոգէն նամակ մ'ստացայ, որ քու վրադ լի ու լի տեղեկութիւն կուտար, ուրախութեանս պիտի լսենդենայի, շնորհակալութեան գիր մը գրեցի այն արեղային որ քեզ պաշտպան եղած է. և այդ գրին հետ միատեղ այս նամակս ալ քեզ խրկեցի: ուրախացիր զուակս, ուրախ լիւր»:

«Քու մասին սկսեց եղած տեղեկութիւններն ստացած եմ, մի տարին դպրոցական շրջանդ պիտի աւարտես եղեր, շատ ուրախ եմ... միայն կը փախաքիմ որ ձեմարանն երբ աւարտես՝ բժշկական դասերու հետեւելով՝ բժիշկ մ'ելլես, այդ մասին կարգադրութիւն մ'ալ ըրած եմ, որ քիչ ժամանակէն դուրեք կարգադրելով քովդ պիտի դամ, այն ատեն մանրամասն կը պատմեմ: Բայց այժմ քիչ մը տեղեկութիւն տամ քեզ»:

«Ղապանի մէջ իմ բարեկամ Թադէոս Էմիր-էլ-Խանցի ալ արդէն գրեցի, նա ամեն դիւրութիւն կ'ապրէ քեզ: անոյ տան մէջ քեզ սեփական սենեակ մը կ'ունենան, սկսեց եղած ստակն ալ իմ հաշույս քեզ կուտայ: վերջապէս պանդխտութիւնը քեզ համար դոյութիւն մը չպիտի ունենայ»:

«Կ. Պօլիս դուրծի սկսեցի և կատարեալ յաջողութեան մէջ եմ: եղբայրդ Յովհաննէս վաճառատնայ մէջ կ'աշխատի, և սրտովն կը բարեւէ քեզ»:

«Ամեն Բողոքական համակ դրէ, ես ալ կը պատմեմանեմ, գոնէ այդ կերպով կարծես տունեմ»:

«Սրբազանին ձեռք 10 ոսկի պիտի ստանաս: պէտքերդ հոգա, և կենդանադիրդ քաշել տուով ինձ խրիլ, և թէ ժամանակ ըլլար իմ և եղբորդ լուսանկարը պիտի ստանայիր: դալիք Բողոքական պիտի խրկեմ»:

Ձեռմ համբոյրներ կը դրօշմեմ երկու կարմիր այտերուդ չը գիտեմ թէ արդե՞ք մնացած են իւր հետքեր...»:

Մնամ կարօտակիզ հայրդ
Քրիզոր Բաշքերունի

4 Սեպտ. 1880

Կ. Պօլիս

Յ. Գ. — «Թէեւ չէի ուզեր ուրախութիւնդ խանդարել այլ մտածեցի թէ ցաւդ ալ նուազ կ'ըլլայ երբ տխրութիւնդ միանայ ուրախութեան հետ: ո՛ր, դրե՛ս առաջ չեմքար... մայրդ»:

Կրօն. Ժողովը գրեց Սոյ Ամեն. Տ. Մկրտիչ Ս. Կաթողիկոսի որ անձամբ Զէյթուն երթալով միմիջարէ հրկիզեալ Ժողովուրդը: Զէյթունի շինութիւնը առաջ կը տարուին:

Կը լսեմք թէ Երուսաղէմի Կարկուրեան հողին վրայ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ձեռամբ սկսուած երկու տուն և երկու կրպակի շինութիւնը յաւաքիկայ տարեգլուխ կաւարտի:

ՀՆՁԱԿ

— օ —

Հրատարակեցաւ ՀՆՁԱԿԻ Գ. տարւոյ երրորդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ:

Աղգային Տեսութիւն: Ահաւոր դատաստան — Ուրուագիր Եւրոպական կանանց: — Հեռադրաւորք: — Բալուցիի նամակ: — Մանր մունր: — Սեւ գլխի աւերակները:

— 24 —

Ի բելի մայրդ անցեալ տարի երկարատեւ հիւանդութենէ վերջը մեռաւ... երանի չէ՞ որ ապրեր և քեզ տեսնէլ յետոյ մեռնէր... Աստուած քեզ պահէ զաւակս. աշխարհիս շրջանն այս է, կատարեալ երջանկութիւն չի կրնար ըլլալ այս աշխարհիս վրայ. մեզմով սիրտիւն է, , , , »

Նոյն

Այս նամակէ տարի մը վերջը Վահան՝ Ճեմարանին վկայականն թեւին տակն առած՝ Ղազան ուղղորդեցաւ. այդ մէկ տարուան մէջ ինչ որ անցաւ զանց կ'ընենք հոս պատմելու. միայն այսչափ ըսենք որ հայրը էջմիածին գալով 15 օրի չափ անոր մօտ կեցաւ:

Թագէտու էմիրդեանցի տունը Ղազանի ամենէն երեւելի թաղը համարուած Վ. . . փողոցի մէջ էր. եռայարկ 12 սենեակով մի շքեղ ապարանք էր, ընդարձակ պարտէզով շրջապատուած որ գիւղական դղեակի մը տեսքն կ'ընծայէր, սենեակները պարսկական և եւրոպական ճաշակով և փայլուն կերպով զարդարուած էին. Վահանի սենեակին ամենավերի յարկն էր, որուն պատերէն մեծ շքրջանակակիր Հայկի, Գեորգ Կաթողիկոսի, Վարդապետեանի, Խրիստոսի պատկերները կախուած էին. մի անկիւնը գլխաւորան մը կ'ուր որուն վրայ խառն ի խառն գրքեր էին դրուած, փոքրիկ ուսանողական մատենադարան մը, մահճակով մը, երկու ա-

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՈՒՆԵՒԱՐԱԻԹԻՒՆ

ՇՈՒՐՁ ԶԼՈՒՄՆՈՎ

Աշխարհահաշակ հեղինակին սոյն մեծարժէք և հրահանգիչ գործն, որոյ առաջին մասն — Ունեւն — յետէն է Լ. . . — արդէն քանի մը տարի առաջ հրատարակուած և այնքան մեծ ընդունելութիւն գտած էր, ի լոյս ընծայուեցաւ Պողաճեան գրատան կողմէ, և կը վաճառուի ի գին 8 զրշ:

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով:

ՏԵՐ ԽՍԵԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

Յ. ՏՊԱՐԱՆԱՏԵՐ — ՍԱՀԱԿ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ Սրբ. Մ. ԱՐՏԻԹԻ

— 21 —

իւր ընկերներէն մին նամակ մը ներկայացուց:

— Որով՝ այս նամակ, ազնիւ բարեկամ, ըսաւ:

— Չեմ գիտեր Կ. Պօլսէն ձեզ ուղղուած է:

Սխալ չըլլայ. Պօլսոյ մէջ ոչ ոք ունիմ ինձ ծանօթ:

— Կ'երեւայ թէ ձեր հօրմէ է:

— Իմ հօրմէ՞ս, ըսաւ Վահան գողալով:

— Կարծեմ, տեսէք:

Վահան երբ կարդաց հետեւեալ հասցէն ուրախութեան և միանգամայն սրտմտութեան ճիշ մը բարձաւ: Բիշ մնաց որ նուազէր, ընկերը վինքը հանդարտեցուց:

«Առ սիրելի որդեակս»

«Պ. Վահան Քաջբերունի»

«Աշկտ. Գէորգեան Ճեմարանի էջմիածին»

— Քաջբերունի . . . ո՛հ դեռ ականջներուս լսելի կըլլայ այս անունը որ երբեմն ծնողացս բերնէն կը լսէի. բայց, արդեօք իրօք ո՞ղջ են . . . :

Նամակն բացաւ և սկսաւ նախ ստորագրութիւնը կարդալ, ուրախութեան ինքզինքը պիտի կորսնցնէր, իւր հօր անունն էր գոր կը կարդար:

— Ո՛հ երազ մը չըլլայ, արդեօք աչերս զիս կը խորեն երեւակայութեան հետ միացած — կրկին աչքէ անցուց նամակը:

— Ո՛չ, ո՛չ, սխալած չեմ, նոյն ինքն է հայրս, օրհնեալ Աստուած:

Եւ սկսաւ լսել հետեւեալ նամակը:

«Սիրելի որդեակս»